

שבעת ימים פרק ראשון יומא

א מ"א מ"ב פ"ה מ"ג י"ג
המורה ה"ג י"ג
פ"ב ב ש"ס ה"ג י"ג טו:

רבינו הגאון

ודחינן לה דלא אשכחן במסכת מידות דמובח באמצע עורה עומד, דתנן כל העורה היתה אורך קפ"ז על רחב קל"ה מן המורה למערב כו'. לדברי האומר רובה דמובח בדרום קאי מן הצפון לדרום קל"ה. הכבש והמובח ס"ב, מן המובח לטבעות ח' אמה, מקום הטבעות כ"ד אמה, מן הטבעות לשלחן ד' אמות, מן השולחנות לננסין ד', ומן הננסין לכותל העורה ח'. נשארו מן הכבש לכותל העורה לננסין ד', נמצא מן הדרום י"א אמה והכבש א', וכו' אמה וחצי מן המובח הרי ס"ז אמה וחצי אמה הוא חצי קל"ה. נמצא רובה דמובח בדרום קאי כי הכבש בדרום של מובח הוא. ולדברי מאן דאמר רובה דמובח בצפון קאי זה חשבונו. ככותל עורה דרומי כ"ה אמה מן שאמרו בתלמוד והמותר בין הכבש לכותל העורה ומקום הננסין והכבש ל' אמה והרי י"ה אמה ו"ב אמה וחצי מן המובח הרי ס"ז אמה וחצי והוא חצי העורה שברובו. נמצא כלפי הצפון י"ט אמה וחצי מן המובח, ומ"א אמה מקום הטבעות והשולחנות והננסין הרי ס"ז אמה וחצי בצפון נמצא רובה דמובח בצפון קאי, ונדחה רב אדא בר אבהו ועמדה בחלוקה.

מן השלחנות לננסין ד'. תימה דתנן במסכת תמיד פרק אמר להם הממונה (דף ל:) בית המטבחיים היה לצפונה של מזבח ועליו שני עמודים ננסין וכו' עד שבהן תולין ומפשיטין על השולחנות של שיש

שבין העמודים והכל משמש שיש ריח ד' אמות ציניהן וי"ל הני אחריני נינהו הני דהתם עומדים בין העמודים שבהן תולין ומפשיטין והצמחה מונחת על השלחנות כדי שלא תהא נגררת על גבי קרקע והני דהכא היינו ח' שלחנות של שיש דלמך פ' לא היו כופתין (תמיד ל:) שהיו מדיחין עליהן הקרביים מיהו קשיא דבפ' לא היו כופתין (שם עמוד א) תנן הקרביים מדיחין אותם במעוטן על שלחנות של שיש שבין העמודים אלמלא דהני נמי ציני עמודים הוו קיימי מיהו ר"י צר ברוך גרס התם צמעוטה של שלחנות שבצית המטבחיים א"י י"ל אע"פ שהיו רחוקים ד' אמות קרי ליה בין העמודים ואע"פ שרחוקים ד' אמות לא היה בהמה נגררת בצרך שגוף הבהמה גדול ומגיע לשולחנות כדאיתא בצראשית רבה (פ' ס"ה) דכשמרכיבים כבשי תמיד על הגמלים היו נגררים בצרך מלאחי צמוספת תמיד יסוד רבינו רבי ברוך ז"ל:

רובא דמובח בדרום קאי. מה שפירש"י שלמעלה מכניסת הסובב מגולה מפתח צ' אמות לרוחב הפתח חצי אמה בגובהו אין לתמוה למה לא פירש למעלה מכניסת היסוד מיד מגולה הפתח אמה

דחין חמש אמות הצפוניות של מובח עליהם הרי חצי רוחב העורה שהוא ס"ז ומחלה נמצא כ"ז אמות מן דרומיית של מובח כלין בחצי דרומי של העורה ונמצא צפונה של מובח כלה לסוף צפוני של חלל הפתח אלל המוזהר אל ממקום המובח צ' אמות של כניסת היסוד והסובב נמצא כפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסובב צ' אמות ויכול לראות בהן שבראש הר המשחה דרך אותן צ' אמות את פתח ההיכל דרך פתח התחתון. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המובח עד כניסת הסובב סוטה את פתח התחתון אינו כן שהרי קרקע העורה לא עלה מקרקע הר הבית אלל י"ג ומחלה ושש של גובה הסובב הרי תשע עשרה ומחלה אחתי פש ליה פלגא דאמתא בגובה פתח התחתון. אלל לאו ר"א היא ואיכסי ליה צמעלה יתירה שמע מינה. ולצי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות שמה עם מקום הננסין הוא כלול באותו חלק שאמה חולק כ"ה אמות העודפים צרוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמובח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן צ' אמות של כניסת היסוד והסובב לנפון נשארו ע"ב ומחלה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמרנו של פתח באמצע רוחב עורה שהיא לסוף ששים ושבע ומחלה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחלה כללית כאלן חמש אמות של חצי הפתח הצפוני ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם מקום הננסין. אלל מה ששינו כאלן והמותר בין כבש לכותל ומקום הננסין פירש לי מורי דק רבינו יצחק בר יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (י) בין כבש לכותל ושש עשרה למקום הננסין והשלחנות ונתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום פניו וכאלן יש צורך תשמיש של שלחנות וננסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חצי אמה. ולצי מגמגם לפי שהיה לתנא לפרש וכיון שלא פירש צריך אתה לחלקו לחצאין ואם זאת להרבות כאלן ולמעט כאלן יכול אתה לגלות הפתח כמה שתחפון או לכסות כמה שתחפון לפיכך טוב לי כמו שפירשתי א (מלומר כן שצמפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המובח והוא כנגד חלל הפתח): אלל

המדקדק יצין שקודם שירד גובהו שני אמות ומחלה נפקא ליה שיפועו מכנגד הפתח וא"כ הוי מצי לאוקומי כר"ש או כרבי יוסי דאית ליה נמי מוצח ממוצע צפרק קדשי קדשים אלל משום דר' יהודה שמעינן ליה צדדיא וכו' האי גוונא איכא צפרק קדשי קדשים

(ובחסים דף נח:) דלמך רב אלל צר להצבה הא מני רבי יהודה היא דלמך מוצח ממוצע וכו' ופריך ויזקמא כרבי יוסי וצממוצע ומשני משום דרבי יהודה שמעינן ליה צדדיא ומהתם קשיא לן על פירוש רבותיו של רש"י שפי' הא מני רבי יהודה היא היא דמדות דל"כ תיקשי ליה דרז אלל צר להצבה גופיה אוקי הסם סתמא דתמיד דתנן ציררו משם עזי תאנה וכו' כר' יהודה ואיהו מוקי העל סתמי דמדות כותמיה אלהמר ליה דסתמי דתמיד פליגי אלהמות וא"כ ליכא למימר דסתמי תמיד ומדות כרבי יהודה וי"ל דלאלו הכי מקשה ליה שפיר מסתמי דמדות גופייהו וממוצח גופיה דפריך ומי מצינן מוקמי לה כרבי יהודה וכו':

מן השלחנות לננסין ד'. תימה דתנן במסכת תמיד פרק אמר להם הממונה (דף ל:) בית המטבחיים היה לצפונה של מזבח ועליו שני עמודים ננסין וכו' עד שבהן תולין ומפשיטין על השולחנות של שיש שבין העמודים והכל משמש שיש ריח ד' אמות ציניהן וי"ל הני אחריני נינהו הני דהתם עומדים בין העמודים שבהן תולין ומפשיטין והצמחה מונחת על השלחנות כדי שלא תהא נגררת על גבי קרקע והני דהכא היינו ח' שלחנות של שיש דלמך פ' לא היו כופתין (תמיד ל:) שהיו מדיחין עליהן הקרביים מיהו קשיא דבפ' לא היו כופתין (שם עמוד א) תנן הקרביים מדיחין אותם במעוטן על שלחנות של שיש שבין העמודים אלמלא דהני נמי ציני עמודים הוו קיימי מיהו ר"י צר ברוך גרס התם צמעוטה של שלחנות שבצית המטבחיים א"י י"ל אע"פ שהיו רחוקים ד' אמות קרי ליה בין העמודים ואע"פ שרחוקים ד' אמות לא היה בהמה נגררת בצרך שגוף הבהמה גדול ומגיע לשולחנות כדאיתא בצראשית רבה (פ' ס"ה) דכשמרכיבים כבשי תמיד על הגמלים היו נגררים בצרך מלאחי צמוספת תמיד יסוד רבינו רבי ברוך ז"ל:

רובא דמובח בדרום קאי. מה שפירש"י שלמעלה מכניסת הסובב מגולה מפתח צ' אמות לרוחב הפתח חצי אמה בגובהו אין לתמוה למה לא פירש למעלה מכניסת היסוד מיד מגולה הפתח אמה דחין חמש אמות הצפוניות של מובח עליהם הרי חצי רוחב העורה שהוא ס"ז ומחלה נמצא כ"ז אמות מן דרומיית של מובח כלין בחצי דרומי של העורה ונמצא צפונה של מובח כלה לסוף צפוני של חלל הפתח אלל המוזהר אל ממקום המובח צ' אמות של כניסת היסוד והסובב נמצא כפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסובב צ' אמות ויכול לראות בהן שבראש הר המשחה דרך אותן צ' אמות את פתח ההיכל דרך פתח התחתון. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המובח עד כניסת הסובב סוטה את פתח התחתון אינו כן שהרי קרקע העורה לא עלה מקרקע הר הבית אלל י"ג ומחלה ושש של גובה הסובב הרי תשע עשרה ומחלה אחתי פש ליה פלגא דאמתא בגובה פתח התחתון. אלל לאו ר"א היא ואיכסי ליה צמעלה יתירה שמע מינה. ולצי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות שמה עם מקום הננסין הוא כלול באותו חלק שאמה חולק כ"ה אמות העודפים צרוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמובח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן צ' אמות של כניסת היסוד והסובב לנפון נשארו ע"ב ומחלה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמרנו של פתח באמצע רוחב עורה שהיא לסוף ששים ושבע ומחלה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחלה כללית כאלן חמש אמות של חצי הפתח הצפוני ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם מקום הננסין. אלל מה ששינו כאלן והמותר בין כבש לכותל ומקום הננסין פירש לי מורי דק רבינו יצחק בר יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (י) בין כבש לכותל ושש עשרה למקום הננסין והשלחנות ונתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום פניו וכאלן יש צורך תשמיש של שלחנות וננסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חצי אמה. ולצי מגמגם לפי שהיה לתנא לפרש וכיון שלא פירש צריך אתה לחלקו לחצאין ואם זאת להרבות כאלן ולמעט כאלן יכול אתה לגלות הפתח כמה שתחפון או לכסות כמה שתחפון לפיכך טוב לי כמו שפירשתי א (מלומר כן שצמפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המובח והוא כנגד חלל הפתח): אלל

קדשי קדשים ששחיתתן צלפון: שלחנות. שעליהן מדיחים קרבי קדשים: ננסין. עמודים נמוכין התקועין צפרקע ואונקלאות של צרזל קצועין צהן שבהן תולין את הבהמה להפשטי: והמותר. ממאה ושלישים וחמש שלא נמנה כאלן א ומקום השלחנות שלא הוצרך לפרש שרחבו מפורש בספר יחזקאל (מ) אותו העודף חלקו חציו לדרום בין כבש לכותל וחציה למקום הננסין: **רוצה דמוצה צדום קאי**. לפי מנין זה שהרי חצי רוחב העורה ששים ושבעה וחצי וכשתתן מהם מכותל צפוני לננסין שמונה ומן הננסין לשלחנות ד' הרי י"ב א ומקום ד' שולחנות זו אלל זו אינו פחות מד' והן היו ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נתונות ד' בראש ארבע נמצאו ד' זו אלל זו צרוחב הרי ט"ז ומשם לטבעות ארבע הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן הטבעות ולמוצה ח' הרי י"ב ומקום הננסין י' אמות ומחלה חצי העודף השאר ח' מהמותר שלא מנה צמשה שהרי מאה ועשר אמות מנה מנה הכבש לנפון נשארו ממאה ושלישים וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו לשלחנות ד' ושאר כ"א אותן תחלוק למקום הננסין חציין וחציין [השניה] בין כבש לכותל הרי מן המוצח לנפון ס"ב ומחלה כשתתן ס"ז ומחלה נמצא כ"ז אמות מן דרומיית של מובח כלין בחצי דרומי של העורה ונמצא צפונה של מובח כלה לסוף צפוני של חלל הפתח אלל המוזהר אל ממקום המובח צ' אמות של כניסת היסוד והסובב נמצא כפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסובב צ' אמות ויכול לראות בהן שבראש הר המשחה דרך אותן צ' אמות את פתח ההיכל דרך פתח התחתון. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המובח עד כניסת הסובב סוטה את פתח התחתון אינו כן שהרי קרקע העורה לא עלה מקרקע הר הבית אלל י"ג ומחלה ושש של גובה הסובב הרי תשע עשרה ומחלה אחתי פש ליה פלגא דאמתא בגובה פתח התחתון. אלל לאו ר"א היא ואיכסי ליה צמעלה יתירה שמע מינה. ולצי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות שמה עם מקום הננסין הוא כלול באותו חלק שאמה חולק כ"ה אמות העודפים צרוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמובח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן צ' אמות של כניסת היסוד והסובב לנפון נשארו ע"ב ומחלה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמרנו של פתח באמצע רוחב עורה שהיא לסוף ששים ושבע ומחלה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחלה כללית כאלן חמש אמות של חצי הפתח הצפוני ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם מקום הננסין. אלל מה ששינו כאלן והמותר בין כבש לכותל ומקום הננסין פירש לי מורי דק רבינו יצחק בר יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (י) בין כבש לכותל ושש עשרה למקום הננסין והשלחנות ונתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום פניו וכאלן יש צורך תשמיש של שלחנות וננסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חצי אמה. ולצי מגמגם לפי שהיה לתנא לפרש וכיון שלא פירש צריך אתה לחלקו לחצאין ואם זאת להרבות כאלן ולמעט כאלן יכול אתה לגלות הפתח כמה שתחפון או לכסות כמה שתחפון לפיכך טוב לי כמו שפירשתי א (מלומר כן שצמפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המובח והוא כנגד חלל הפתח): אלל

עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י' אמצעית של רחבו: **אחת עשרה לנפון**. כנגד ה' אמות הנותרים לחלל ההיכל מן המוזהר ולנפון שהרי חלל ההיכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עובי כותל צפונית של היכל וכן לדרום נמצא רוחבו של מוצח מלומס כנגד היכל וכותליו:

ואי סלקא דעתך מדום רבי יהודה היא וכו'. פרכא היא דקא פריך הש"ס לרב אלל דלוקמי רבי יהודה ואי סתמי מדות רבי יהודה נינהו מוצח דלמא צלמנע עורה אליצא דסתמא דמדות מי משכחת לה: כל היקף העורה הגדולה אורך קפ"ז וצמוך אותו היקף נצנה הבית ללד מערבי והאחר והמוצה צמוחרו היכל מאה אורך עם כותל אולם וחללו וכותל היכל וחללו ואמה טרקסין וחלל בית קדשי הקדשים ועובי כותל מערבי וחלל התא אחריו ועובי כותל חיצוני הכי מיפרשא צמסכת מדות ולקמן מייתי לה צפרק הוציא לו (דף נב:). **י"א אמה**. היה מקום פניו אחריו בית הכפורת בין כותל התא לכותל עורה: **הכבש והמוצה כו'.** ולא פירש עכשיו מקום פניו שבין כבש לכותל דרומי של עורה וצפיפה קמני לה ועכשיו מונה והולך מן הדרום לנפון: **מן המוצח ולטבעות**. (א) קצועים צפרקע צצית המטבחיים שצלפון המוצח שנותנים צהן צוארי בהמות כששוחטין

קדשי קדשים ששחיתתן צלפון: שלחנות. שעליהן מדיחים קרבי קדשים: ננסין. עמודים נמוכין התקועין צפרקע ואונקלאות של צרזל קצועין צהן שבהן תולין את הבהמה להפשטי: והמותר. ממאה ושלישים וחמש שלא נמנה כאלן א ומקום השלחנות שלא הוצרך לפרש שרחבו מפורש בספר יחזקאל (מ) אותו העודף חלקו חציו לדרום בין כבש לכותל וחציה למקום הננסין: **רוצה דמוצה צדום קאי**. לפי מנין זה שהרי חצי רוחב העורה ששים ושבעה וחצי וכשתתן מהם מכותל צפוני לננסין שמונה ומן הננסין לשלחנות ד' הרי י"ב א ומקום ד' שולחנות זו אלל זו אינו פחות מד' והן היו ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נתונות ד' בראש ארבע נמצאו ד' זו אלל זו צרוחב הרי ט"ז ומשם לטבעות ארבע הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן הטבעות ולמוצה ח' הרי י"ב ומקום הננסין י' אמות ומחלה חצי העודף השאר ח' מהמותר שלא מנה צמשה שהרי מאה ועשר אמות מנה מנה הכבש לנפון נשארו ממאה ושלישים וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו לשלחנות ד' ושאר כ"א אותן תחלוק למקום הננסין חציין וחציין [השניה] בין כבש לכותל הרי מן המוצח לנפון ס"ב ומחלה כשתתן ס"ז ומחלה נמצא כ"ז אמות מן דרומיית של מובח כלין בחצי דרומי של העורה ונמצא צפונה של מובח כלה לסוף צפוני של חלל הפתח אלל המוזהר אל ממקום המובח צ' אמות של כניסת היסוד והסובב נמצא כפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסובב צ' אמות ויכול לראות בהן שבראש הר המשחה דרך אותן צ' אמות את פתח ההיכל דרך פתח התחתון. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המובח עד כניסת הסובב סוטה את פתח התחתון אינו כן שהרי קרקע העורה לא עלה מקרקע הר הבית אלל י"ג ומחלה ושש של גובה הסובב הרי תשע עשרה ומחלה אחתי פש ליה פלגא דאמתא בגובה פתח התחתון. אלל לאו ר"א היא ואיכסי ליה צמעלה יתירה שמע מינה. ולצי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות שמה עם מקום הננסין הוא כלול באותו חלק שאמה חולק כ"ה אמות העודפים צרוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמובח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן צ' אמות של כניסת היסוד והסובב לנפון נשארו ע"ב ומחלה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמרנו של פתח באמצע רוחב עורה שהיא לסוף ששים ושבע ומחלה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחלה כללית כאלן חמש אמות של חצי הפתח הצפוני ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם מקום הננסין. אלל מה ששינו כאלן והמותר בין כבש לכותל ומקום הננסין פירש לי מורי דק רבינו יצחק בר יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (י) בין כבש לכותל ושש עשרה למקום הננסין והשלחנות ונתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום פניו וכאלן יש צורך תשמיש של שלחנות וננסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חצי אמה. ולצי מגמגם לפי שהיה לתנא לפרש וכיון שלא פירש צריך אתה לחלקו לחצאין ואם זאת להרבות כאלן ולמעט כאלן יכול אתה לגלות הפתח כמה שתחפון או לכסות כמה שתחפון לפיכך טוב לי כמו שפירשתי א (מלומר כן שצמפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המובח והוא כנגד חלל הפתח): אלל

א) מדות פ"ה מ"א מנחות
זו: ב) מדות פ"ה מ"ב
ע"ש, א רש"א מ"ג,
הגהות הב"ח
א) רש"י ד"ה מן
המוצה ולטבעות. טבעות
קצועים: (ב) ד"ה המותר
וה' של מנה כאן אותו
העודף חלקו וכו' למקום
הננסין ומקום השלחנות
כו' נכ' יחזקאל הס"ד:
א) ד"ה רוצה וכו' ומקום
ח' שולחנות וכו' בשקלים
שהיו נתונות כו' ארבע מה

נמצאו כו' צרוחב ארבע
הרי ט"ז וכו': (ד) שם
בא"ד צר יהודא ז"ל שנים
עשר מן העשרים וחמש תן
בין כבש לכותל ושש עשרה
תן למקום וכו' לפי שהיה
לר למא כו' מלומר כן
הס"ד והס"ה נמחק:

מוסף רש"י
י"א אמה לצפון וי"א
אמה לדרום. עשר אמות
אלמעיית שלו היו כנגד
פתחו של היכל, וי"א אמות
ממוזח היכל ולצפון וכנגד
לדרום, נמצא מכוון כנגד
רוחב חללו של היכל ועובי
חללו, שהיכל חללו כ'
אמה ועובי של כל כותל
ו' אמות, והכי תנן לה
במסכת מדות (ובחסים טז:).
כל העורה. בין חלל
ובין אולם ובין היכל ובין
קדשי קדשים (מנחות צד:).
וההיכל מאה אמה. עם
בית קדשי הקדשים (שם).
וי"א אמה אחריו בית
הכפורת. ושהיו ישראל
מרוכזין בעורה היו מנשכין
מהם לשם (שם, כדאמרין
ביומא, ע"י רש"א טז:).